

z 200 podobami. Slavni potovalec pripoveduje zelo živo in zanimivo vse potne zgoode in nezgoode, a razun tega opisuje običaje in življenje onih narodov.

Ottovega naučnega slovnika je izvršen prvi del, obstoječ iz dvajset zvezkov (1000 strani) s 174 slikami v tekstu in 15 barvanimi v prilogi. Stane vezan 8 gold.

Dragocenega dela „**Čechy**“ je izšel V. del: »Hory Orlicke« Al. Jiraseka. — Ruske biblijo-

teke je izšel 1. zvezek (400 strani) in obsega nekatera dela slavnega grofa Leva Tolstoja.

Velezaslužna knjigarna J. Ottova izdaje „**Svato pismo starého a nového zakona**“, z Doréjevimi ilustracijami. Izšlo je več zvezkov; zvezek stane 80 kr.

Na koncu omenjam od Otto-a izdani „**Veliký slovanský kalendař na rok 1889**“, z zelo obsežnim in izbranim gradivom ter mnogimi ilustracijami, vzetimi večidel iz »Zlaté Prahy«.

Raznoterosti.

Vodnikova slavnost v Ljubljani. Dne 30. junija opoldne se bode odkril spomenik Valentinu Vodniku na Valvazorjevem trgu (pred licealnim poslopjem) v Ljubljani. Ob tej priliki se bode vršila obširnejša slavnost in sicer se bode začela že 28. junija zvečer s koncertom na čitalniškem vrtu. Dne 29. junija, na svetega Petra in Pavla dan, bode zjutraj izlet na Rožnik ter tam sv. maša ob 7. uri, dopoldne ogledovanje deželnega muzeja, popoldne sprehod na Grad, zvečer ob 6. uri bodo polagali vence na pesnikov grob in tam tudi peli, zvečer gledališka predstava. V nedeljo 30. junija bode ob polu enajstih sv. maša v cerkvi sv. Jakopa, kjer je Vodnik nekoliko časa kapelanoval, potem omenjeno odkritje, pri katerem bode pelo mnogo (menda nad 300) pevcev kantato, katero je za to priliko zložil na besede g. A. Funtka skladatelj gosp. dr. Benj. Ipavec. Banket, veselica v Šiški — vse to kaže, da bode ta slavnost v veliki meri, na obširni podlagi ter v vabljivi obliki.

Umeva se, da nas ne zanima toliko slavnost ali veselica sama na sebi, pač pa nas zanima slavnost Vodnikova. Vodniku v čast so se sicer prirejevale zadnji čas leto na leto mnogotere slovesnosti, njegovo ime je izmed pesnikov naših skoro da najpopularnejše. Od kod pač to? Vodnik je res delal in storil za narod slovenski veliko, veliko. Trud njegov pa je prišel kot dobro seme na dobra tla. Pesništvo, jezikoslovje, zgodovino — vse je znal porabljati Vodnik, da je vzbujal narod in ga dvigal do samostojnosti. Vse to pa na zdravi podlagi narodovega značaja: trdne vernosti in ljubezni do Boga, močne ter žive ljubezni do naroda. Tako je deloval Vodnik-duhovnik, a vsestransko le z zmernostjo; resnobo je zavijal v prijazno obleko prav narodnega humorja. Zato je res Vodnik mož našega naroda, kakor nihče drugi v naši slovstveni zgodovini. Zato smemo naznanjati odkritje njegovega spomenika kot pomemben in vesel dogodek iz naše burne sedanosti.

Pač tu ob spomeniku naj bi mnogi premišljevali trezno, kaj vodi naš narod do sreče in omike! Tu naj bi se mnogi učili, kaj je narodno. Uči pa naj se zlasti naša mnogobrojna srednješolska mladina, ki bo dan na dan imela spomenik pred očmi, na kakšni podlagi naj deluje mož in kako neumorno — požrtvovalno,

da mu stavijo potomci spomenik v priznanje in hvaležnost.

Slavnostni večer. Z veseljem in priznanjem beležimo tu slavnostni dijaški večer, ki so ga priredili dne 3. in 5. junija gojenci tukajšnjega Alojzijevišča. Priznavanja vredno je, da so imeli prvi dan priliko vdeležiti se dijaki. Precēj obširni vspeh se je vrlo izvrševal. Srečni dijaki, ki morejo in hočejo posvetiti svoje mlade in čile moči vzorom našega življenja, vzorom zamejanim iz vede in umetniji.

Podporno društvo za slovenske visokošolce na Dunaju. Društvo obstoji pol leta in že šteje nad 80 udov; med njimi 17 ustanovnikov; drugi udje so redni, poleg teh so podporniki in dobrotniki. Razdelilo se je med prosilce 244 gld. Društvo ima tudi srečko Rudolfove ustanove, ki so jo l. 1884 kupili Dunajski Slovenci ter jo podarili podpornemu društvu. Ustanovne stroške, koleke, tiskovine, poštné znamke itd. poravnal je odbor z 28 gold. iz svojega. — Od slovenskih pokrajin je pristopilo največ udov iz Kranjske, za Kranjsko pride Štajarska. Tudi iz Koroške je pristopilo nekaj udov z 18 gld. Največ udov pa šteje društvo na Nižje Avstrijskem, oziroma na Dunaju in sicer 7 ustanovnikov in 32 drugih udov, skupaj torej 39 udov, ki so vplačali 520 gold. Na šestindvajset prošenj bilo je razdeljenih 244 gld. Prosilci so iz Goriske, Koroške, Kranjske in Štajarske, največ juristov, a tudi mnogo medicincev, filozofov in živinozdravnikov. V mesecu marcu prišel se je odboru zahvalit Koroški Slovenec, ki je ravno dovršil svoje študije, trdeč, da se ima le podpornemu društvu zahvaliti, da je mogel končati svoje nauke, ker ga je ono v najvažnejšem času gmotno podpiralo. Večno hoče biti hvaležen. Obljubil je naseliti se v svoji domovini ter zvesto delovati za svoj narod. — Odbor podpornega društva prosi uljudno za daljno pomoč iz domovine i da bi poverjeništvu blagovolili prevzeti posebno oni, ki so nekdanj na Dunaju študirali. Naslov blagajnikov: Gosp. R. Pukl, Wien, VII., Zieglergasse 65.

Svetovni promet. Med najzanimivejše pojave sedanjega sveta moramo šteti velikanski promet, ki se vrši ne samo v posameznih državah, ampak po celem svetu, in veče tako celo človeštvo v ogromno skupino. Človeški um je prav na tem polju dosegel do najkrepkejšega razvoja.

Koliko čudovitih pomočkov je izumil, koliko težav je premagal, kako si je razširil svoje obzorje! Ako se človek na to ozira, zdi se mu pač to kaj majhno, kar nahaja doma, ozke meje narodnosti razširjajo se v meje človeštva, a h krati se vznbuja ljubezen do domovine in želja se rodi, da bi mogla domovina tudi zavzemati častno mesto v tem svetovnem delovanju.

O tem poučuje čitatelja prezanimiva knjiga, spisana v nemškem jeziku, a tudi nam zelo koristna: *Der Weltverkehr. Telegraphie und Post, Eisenbahnen und Schiffahrt in ihrer Entwicklung.* dargestellt von Dr. Michael Geistbeck. Slik ima 123 in 33 kart, ki pojasnjujejo to, kar je razlagano v tekstu. Izšla je pri Herderju v Freiburgu (Breisgau) in se dobi v vsaki bukvarni. Str. 495 v vel. osmerki. Dobi se nevezana za 4 gl. 96 kr., krasno vezana pa za 6 gl. 20 kr. Knjižnice se pač ne morejo obogatiti z boljšim delom, nego je to. Pri vseh strokah je popisana najprej zgodovina, potem pa je statistično sestavljeno sedanje stanje. Pri tem je pa vsaka iznajdba tudi pojasnjena in razložena. Pisatelj se ozira na najboljše vire ter je vseskozi tudi navaja. Tako je knjiga res poučna, a h krati mora vsakega tudi zabavati.

Slike in karte so lične, natančne. O natančnosti v podatkih pa ne moremo soditi. Zelo so nas zanimala prevdarjanja o nasledkih tako obširnega svetovnega prometa. Naj nekatere zanimivosti navedemo: »Število potovalcev, ki so se vozili l. 1882 po železnicah celega sveta, je 2400 milijonov, torej počez na dan 6½ milijona.« — »Ker je potovanje človeku tako polajšano, izvira od tod posebno izseljevanje in svobodno preseljevanje.« — »V notranjem delovanju izvira iz lahkega prometa večja moč in skupnost vlade. Železnice in telegrafi so politično sredstvo prve vrste.« Posebno gledé železnic kaže, kako vplivajo železnice z uradniki na prebivalstvo, na kupčijo in obrtnijo. »Nepovoljni nasledki pa so, da ljudje zabijo tega, kar je blizu, ko se ozirajo v daljavo. Mnogi vedó o inozemstvu več, nego o domovini. Zaradi tega izgubé mnogi ljubezen do domovine in ne cenijo več, kar je domače.« — »Poleg demokratskega duha v društvu razširja se materijalizem na nravnem polju. Ta praktični materijalizem se kaže v skrbi za gmotne zadeve pred idealnimi, sebičnost velja kot vodilo v delovanju, človeška dejanja se cenijo samo po časnem dobičku, kar je višjega, zametuje se in ne priznava se to, kar je nad naravnimi zakoni.« (Str. 466—480.)

Belokranjske narodne pesmi.

V Adlešičih zapisal I. Š.

Pod tem naslovom sem priobčil že v »Slovanu« leta 1886 in 1887 in v »Ljubljanskem Zvonu« leta 1887 str. 503—504 več narodnih

pesmij, katere sem nabral med tukajšnjim narodom.

Ker so pesmi v marsikakem oziru zanimive, zlasti v jezikoslovnem, zatorej je bom nadaljeval v »Dom in Svet«-u. Poudariti pa moram, da sem je zapisal natanko, kakor sem je čul iz ust naroda samega. Naj pri tej priliki tudi še pripomnim, da si je lansko poletje znani nabiratelj slovanskih narodnih pesmij, Čeh gosp. Ljudovik Kuba, več zgoraj omenjenih pesmij prepisal, katere bo priobčil z drugimi slovansko-narodnimi pesmami z napevi v svojem znamenitem delu: »Slovanstvo ve svých zpěvech«.

I. Sveti Petar i njegova majka.

Sveti Petar u raj teče,
Za njim teče mila majko.
Kriče, viče mila majko:
Čekaj mene, sinko Petar,
Čemo skupa u raj teči!
Neču, vjera, mila majko!
Dok' na svetu živa bila,
Nikdar raja ne dobila.
Bila jesi krušnarica,
Krušnarica, krčmarica.
Vincu vodu prilivala,
Kaj si duše napajala.
Krive vage podmikala,
Kaj si duše nahranila.
Samo jeno povesance
Ona vbogim podelila,
Za ono se pokajala:
Jadno moje povesance,
Kuda se boš potepalo!
Po petlarski' torbetina'.
Za njega sem jako huda,
Ki ga sem ja jadna dala.
Došli jesu v svitli raj;
Majko došla na sred' pakla,
Sinko došel v svitli raj.
Majko prosi: sinko veži,
Veži lakno na lakance,
I me vuči iz dna pakla.
Vežal lakno na lakance,
Vlekel majko iz dna pakla.
Viče njemu mila majko:
Čekaj mene, sinko Petre,
Da s' otresem ovi duši!
Sinko potegnil lakance;
Lakance se pretrgalo,
Majko prošla na dno pakla.
Još ji viče sinko Petar:
Tute budi mila majko!
Dok' na svetu živa bila,
Nikdar raja ne dobila.
Do sad bila gornja krušnarica,
Sada budi doljna pekarica.

Cena: Za celo leto 2 gld.; za pol leta 1 gld. Uredništvo in upravnništvo je v Marjanišču.

Izdajatelj, lastnik in urednik dr. France Lampe. Tiskala »Katoliška Tiskarna« v Ljubljani.